

Kultur- og Likestillingsdepartementet
Kommunal- og Diskriktsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Helse- og Omsorgsdepartementet
Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Oslo, den 31. desember 2024

INNSPILL FRA Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner – SAFO - Statsbudsjettet for 2026

SAFOs visjon er full deltakelse og likestilling for funksjonshemmede og at funksjonshemmedes menneskerettigheter realiseres i Norge.

Grunnlaget for å sikre funksjonshindredes menneskerettigheter legges ved å inkorporere CRPD – funksjonshemmedekonvensjonen – i Menneskerettighetsloven. Vårt budsjettinnspill tar for seg tiltak som sikrer innfrielse av disse rettighetene.

Overordnet knyttet til statsbudsjettet for 2026 ber SAFO om følgende:

SKOLE og UNIVERSELL UTFORMING – STATSBUJSETTET KAPITTEL 225 – CRPD Art. 9 og 24

Mange funksjonshemmede ekskluderes i skolehverdagen. Spesialskoler og spesialavdelinger er en negativ utvikling vi ser mange steder. Blant skoleelver opplever 30% av funksjonshemmede barneskoleelever å bli utestengt fra ordinært klassefellesskap, 50% blant funksjonshemmede elever ekskluderes i ungdomsskolen og hele 70% i videregående skole.

Utestengende barrierer i skolene er bl.a.; manglende universell utforming og manglende tilrettelgging i form av hjelpemidler, assistanse, tilrettelagt pedagogikk/ tilretteagte læreplaner og tilstrekkelig antall lærere med god nok pedagogisk og spesialpedagogisk kompetanse.

SAFO ber om midler til universell utforming og tilstrekkelig med ressurser for inkluderende undervisning:

- ***Kapittel 225 – Tilskudd til oppgradering av barne- og ungdomsskoler til universell utforming – 400 millioner i 2026***

Hurdalsplattformen har nedfelt at «Veikart for universelt utformet nærskole» innen 2030 skal gjennomføres. SAFO ber om at Regjeringen starter gjennomføringen ved å sette av **400 millioner i øremerkede midler** som start til nødvendig oppgradering, i statsbudsjettet for 2026.

- ***Kapittel 225 – Egen post for øremerkede midler til kommuner og fylkeskommuner som vil prioritere tiltak for å sikre inkludering av funksjonshemmede på nærskolen – 400 millioner i øremerkede midler i 2026***

At man gjennom lov og regelverk, og ved hjelp av prosjektmidler og øremerking til ekstra læreresurser i skolen i kommende statsbudsjett, bidrar til å gi klare signaler om at forsterkede skoler/ enheter/ klasser ikke er veien å gå i norske kommuner og fylkeskommuner.

TILGANG TIL NØDVENDIGE TJENESTER I SELV-VALGT BOLIG, CRPD Art. 19

Yngreomsorgen knyttet til funksjonshemmede har i den senere tid vært fokusert i media.

Kjernen i budskapet blant annet fra KS, er at yngre funksjonshemmede er svært belastende på kommunale budsjetter og at funksjonshemmede med behov for omfattende omsorgstjenester ikke kan forvente å få tjenester der de ønsker å bo. Samlokalisering av funksjonshemmede på egne områder, såkalte helsetun er lansert.

Funksjonshemmede, har akkurat samme rett som alle andre til å velge bosted, og med hvem de vil bo. I dag nektes mange denne selvsagte retten, fordi kommunen nekter å yte omsorgstjenester i selvvalgt bolig. Situasjonen er særskilt alvorlig for utviklingshemmede fordi mange kommuner tvangsflytter disse, noen ganger for å slippe unna pårørende som kjemper for et godt liv for sine kjære.

SAFO ber om at forslaget til statsbudsjett for 2026 inkluderer virkemiddel som kan bidra til funksjonshemmedes selvstendighet med gode tjenester i selvvalgte boliger:

- ***Kapittel 575 – Post 60 – Toppfinansieringsordning Ressurskrevende tjenester, redusere innslagspunktet fra 1.690.000 til 1.155.000***

Da ressurskrevende tjenester ble innført i 2004, var innslagspunktet 700.000 (med 80% kompensasjon over dette). Utrechnet etter dagens priser ville det ha gitt et innslagspunkt på ca. 1.155.000. Sammenlignet med forslag statsbudsjett 2025 vil det si under 537.000 lavere enn Regjeringens forslag.

- **Kapittel 581 – Post 70 – Bustøtte – Sikre et skikkelig løft i bostøtten, inkludert kraftig økning av øvre grense for godkjente bostøtteinntekter i store byer**

Funksjonshemmede flest har lavere inntekter og høyere utgifter enn andre. Mange har også behov for universelt utformede/tilrettelagte boliger. Det er dyrt. Dagens bostøtte innebærer svært begrenset hjelp for mange med behov for større, bedre og mer tilrettelagte boliger. Den reelle situasjonen er at effekten av bostøtten er sterkt redusert som sosialpolitisk virkemiddel i løpet av de par siste tiår.

Nærmere 90% av husstandene som mottar bostøtte, leier boligen de bor i¹. Vår gjennomgang av reelle husleiekostnader for nøkterne boliger i store byer i Norge viser at mulig bostøtte for personer med lave inntekter ikke bidrar med nødvendig tilskudd til livsopphold.

- **Kapittel 581 – Tidligere Post 75 – Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig**

Tilskuddet var tidligere en del av Husbankens portefølje for oppfølging men ble i 2020 innlemmet i kommunenes rammetilskudd. Det innebærer manglende oppfølging, oversikt og kontroll over boligtilskuddet som virkemiddel for at vanskeligstilte kan etablere seg og ved behov få tilskudd til tilpasning av bolig.

SAFO ønsker øremerking og tilbakeføring til Husbankens portefølje. Forslaget til statsbudsjettet for 2017 la til grunn en ramme på godt og vel 466 millioner. Dette beløpet bør indeksreguleres og tilbakeføres til Husbanken.

- **Kapittel 605 – post 01 – Driftsutgifter og Kapittel 2661 – post 73 og 76 – overføre til stønadsbudsjettet, de 40 millioner kroner som i forslaget til statsbudsjett for 2025 ble plassert i Arbeids- og velferdsdirektoratets driftsbudsjett**

Det er en uttalt intensjon at frilansordningen skal ut på anbud, og at ny innkjøpsordning for denne delen av tolketjenesten skal være operativ andre halvår 2025.

SAFO mener at rammebevilgningen, på kr 40 millioner som i 2025 er plassert i driftsbudsjettet til Arbeids- og velferdsdirektoratet (**Kap. 605, post 01**), må overføres til stønadsbudsjettet (**Kap. 2661, post 73 og 76**) der selve frilansordningen finansieres.

SAFO frykter at tjenesten kan bli svekket dersom driften av den nye innkjøpsordningen blir dyrere enn antatt, og rammen brukes opp før årets slutt. Døvblinde står da i fare for ikke å få tilgang på den grunnleggende tjenesten de er avhengige av i en periode frem til nytt år starter, med ny rammebevilgning, selv om finansieringen av selve tjenesten er sikret over stønadsbudsjettet. Eventuelle negative konsekvenser som følge av det som er foreslått for 2025, er etter vår mening ikke er tilstrekkelig utredet.

- **Kapittel 760 – Post 63 – Investeringstilskudd til heldøgns omsorgsboliger – forskriftsfeste krav om at tilskuddet ikke kan bevilges til institusjonslignende boliger**
Investeringstilskuddet til heldøgns omsorgsplasser benyttes av kommunene for å investere i samlokaliserte boliger til grupper av funksjonshemmede. Boenhetene i prosjektene skal ikke ha et institusjonslignende preg og bør være plassert i ordinære og gode bomiljøer. Det skal ikke lokaliseres for mange boenheter i hvert bygg, og ulike brukergrupper skal ikke samlokaliseres på en uheldig måte. Realitetene de senere årene viser at samlokalisering i store enheter brer om seg, og at anbefalingene ikke følges.
- **Kapittel 765 – Post 71 – Psykisk helse og rus – Bruker og pårørende – 200 millioner**
Det er av vesentlig betydning at tilstrekkelig finansiering av lavterskeltilbud for psykisk helse ivaretas. SAFO er bekymret for at Statsbudsjettet underfinansierer tjenester for mennesker med angst og lettere psykiske lidelser.

Posten er redusert fra 2024 til 2025. Rammen bør økes til minimum **200 millioner (kap. 765, post 71)**.
- **Kapittel 765 – Post 72 – Psykisk helse, rus og vold – Frivillig arbeid**
Rammen er kun justert med KPI. Behovet er omfattende og rammen bør økes til minimum 700 millioner (**post 765, post 72**).

VIRKEMIDLENE FOR Å BIDRA TIL ARBEID OG SYSSELSETTING - CRPD Art. 27

SAFO ber om at forslaget til statsbudsjett for 2026 inkluderer virkemiddel som kan bidra til å bedre funksjonshemmedes muligheter på arbeidsmarkedet

- **Kapittel 634 – post 76 – Arbeidsmarkedstiltak OPPLÆRING - Høyere utdanning som arbeidsmarkedstiltak**

Sysselelingsgraden varierer med utdanningsnivå. I aldersgruppen 25 – 34 år var sysselelingsgraden som følger (SSB-21)

- **Masterutdanning** – 95 %
- **Bachelorutdanning** – 91 %
- **Videregående skole** – 84 %
- **Grunnskoleutdanning** – 64 %

Hele 64% av barn med fysiske funksjonsnedsettelse fullfører IKKE videregående skole, mot 17% av befolkningen for øvrig

Kun 17% av funksjonshemmede har universitets- og høyskoleutdanning, mot 41% av befolkningen for øvrig.

Sysselsettingsgraden for funksjonshemmede er svært lav – 37,5% mot 78,4% for befolkningen generelt. Grad av sysselsetting varierer med utdanningsnivå. Opplæringstiltak og lønnstilskudd er blant de mest effektive for å øke sysselsettingen.

Blant funksjonshemmede har 40% ikke utdanning utover grunnskolenivå, mot 25% i befolkningen totalt. Bare 17% av funksjonshemmede har høyere utdanning mot 41% av befolkningen for øvrig. 64% fullfører ikke videregående skole. Det må legges til rette for høyere studier. Mulighet for høyere utdanning utover 3 år må forskriftsfestes.

- **Kapittel 634 – post 79 – Funksjonsassistanse – ordningen må utvides**

Ordningen med funksjonsassistanse er et godt virkemiddel for mange funksjonshemmede i arbeidslivet. Ordningen burde imidlertid også vært tilgjengelig for utviklingshemmede og studenter med behov for assistanse.

Med vennlig hilsen

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Angstforeningen

NORGES
HANDIKAPFORBUNDS
UNGDOM

Norges
Handikapforbund

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

